

Co a proč rozvíjet v dějinách pedagogiky pro učitelské vzdělávání?

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D., doc. PhDr. Jaroslav Kořa, doc. PhDr. Martin Strouhal, Ph.D.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra pedagogiky

Disciplína „dějiny pedagogiky“ je dnes v České republice pěstována jak v oblasti historie, tak i pedagogiky či věd o výchově (na pedagogických fakultách zejména se zaměřením na vzdělávání učitelů, na filozofických fakultách na přípravu pedagogů v neučitelských pedagogických oborech). Je tedy zřejmé, že „cíle“ výzkumu i studia v oblasti dějin pedagogiky se budou lišit podle toho, zdali je cílem připravit budoucího historika či učitele. Přitom je zřejmé (při pohledu na vývoj disciplíny), že pro obě profese jsou dějiny pedagogiky, vzdělávání a školství nutnou a důležitou součástí studia. Proč a také jaká témata v přípravě obou profesí analyzovat (tedy čemu se věnovat), se jeví jako zásadní otázky. Zejména se zdá, že odpovědi nebude jednoduché najít pro oblast učitelské přípravy.

V pedagogických vědách ustoupila historická komparace (např. v německé educational sciences je historický výzkum úzce navázán na srovnávací pedagogiku a komparativní výzkumy) exaktně zaměřenému pedagogickému výzkumu. „Oslabení“ disciplíny koresponduje 1.) s „vpádem“ a „renesancí“ empiricky orientované pedagogické vědy v 90. letech 20. století (což můžeme číst i jako reakci na vývoj a zaměření pedagogické vědy v době před rokem 1989) a 2.) s hledáním „modelu“ učitelské přípravy v České republice. Dějiny pedagogiky byly téměř po celé období 1946-1989 součástí přípravy učitelů základních a středních škol, po roce 1989, když dochází k zásadní revizi modelu učitelské přípravy, dochází rovněž k revizi místa dějin pedagogiky v modelu moderní podoby „teacher training“ v České republice. Z této revize se ovšem stala krize a je nutné hledat společně odpověď na otázky: 1) Proč rozvíjet „dějiny pedagogiky“ v učitelském vzdělání a „co obsahového“ v jejich rámci rozvíjet? 2) Jak je nutno zaměřit výzkum v „dějinách pedagogiky“, aby podporoval a rozvíjel naplňování cílů a profilu absolventa učitelského studia. 3) Jak tematicky, metodologicky a interdisciplinárně rozvíjet disciplínu dějin pedagogiky v učitelském vzdělání v současnosti, zejm. ve smyslu tzv. dějin idejí? 4) Jaké místo zaujímá v „dějinách pedagogiky“ tzv. historická sociologie?

Literatura:

- Marcelo Caruso, „World systems, world society, world polity: theoretical insights for a global history of education, *History of Education* 37, no. 6 (2008): 825-840.
- Rita Hofstetter, Alexandre Fontaine, Solenn Huitric & Emmanuelle Picard, „Mapping the discipline history of education“, *Paedagogica Historica* 50, no. 6 (2014): 871-880.
- Tomáš Kasper, „Die wissenschaftliche Neuorientierung der tschechischen Pädagogik im Windschatten ihres amerikanischen Vorbildes – eine Zwischenkriegszeit Fallstudie“, in *1918: Bildungshistorische Blicke auf Traditionen, Transitionen, Visionen*, ed. Andreas Hoffmann-Ocon, Norbert Grube and Andrea DeVincenti (Bad Heilbrunn: Klinkhardt, 2020), 135-158.
- Dana Kasperová, *Československá obec učitelská* (Praha: Academia, 2019).
- Gary McCulloch, Ruth Watts, „Introduction: Theory, methodology, and the history of education“, *History of Education* 32, no. 2 (2003): 129-132.
- Kenneth Petersson, Thomas S. Popkewitz, Ulf Olsson & John B. Krejsler, „Guest Editors' Introduction: Engaging in Foucault's Governmentality and Styles of Reasoning: A Short Summary“, *European Education* 45, no. 4. (2013): 4-15.
- Tom Woodin (2016) Rethinking the history of education: transnational perspectives on its questions, methods and knowledge. Edited by Thomas S. Popkewitz“, *British Journal of Educational Studies* 64, no. 3 (2016): 397-399.